

Однолько І. В., к.ю.н., **Каторкін Р. А.**, магістрант,
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпропетровськ, Україна

ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ АБО ІНША НЕЗАКОННА УГОДА ЩОДО ЛЮДИНИ ЯК МІЖНАРОДНЕ ЯВИЩЕ

Згідно Загальної декларації прав людини, всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах. Вони наділені розумом і совістю і повинні діяти у відношенні один до одного в дусі братерства.

Ніхто не повинен бути в рабстві або у підневільному стані; рабство і работоргівля забороняються в усіх їх видах. Ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання [1].

Не дивлячись на існування вищезазначених норм міжнародно-правового акту, явище міжнародної торгівлі людьми або іншої незаконної угоди щодо людини, на превеликий жаль, продовжує існувати в наш час.

Згідно ст. 3 Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї термін "торгівля людьми" означає здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передачу, приховування або одержання людей шляхом загрози силою або її застосування або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або уразливістю положення, або шляхом підкупу, у вигляді платежів або вигод, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу. Експлуатація включає, як мінімум, експлуатацію проституції інших осіб або інші форми сексуальної експлуатації, примусову працю або послуги, рабство або звичаї, подібні з рабством, підневільний стан або вилучення органів [2].

Торгівля людьми є злочином проти людяності. Вона включає акт вербування, перевезення, передачі, приховування або одержання людини за допомогою застосування сили, примусу або іншими засобами, з метою її експлуатації. Щороку тисячі чоловіків, жінок і дітей потрапляють до рук торговців людьми, в їхніх власних країнах і за кордоном. Кожна країна у світі є задіяною в торгівлі людьми, чи в якості країни походження, транзиту чи призначення жертв. Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC), як гарант Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти Міжнародної організованої злочинності (UNTOC) і протоколів до неї, надає допомогу державам у їхніх зусиллях з упровадження Протоколу про попередження, припинення і покарання торгівлі людьми (Trafficking in Persons Protocol).

Торгівля людьми – явище глобальне. Воно сильно впливає на країни, що знаходяться в стані політичної та економічної трансформації або постконф-

ліктного стресу, які в основному і є країнами походження для всесвітнього кримінального процесу торгівлі людьми. Це явище також впливає як на економічно розвиненіші країни призначення, так і на країни транзиту. Людей, що живуть в скрутних умовах, привертає можливість поліпшення свого життя в багатших і розвиненіших країнах, а в той же самий час в країнах призначення зростає попит на низькооплачуваних робочих в нелегальних трудових секторах економіки, а також в легальних трудових секторах з низькою заробітною платнею. В той час, як в 1970-х і 1980-х роках західно-європейські країни були країнами призначення для торговців людьми, які привозили жінок і чоловіків, в основному з Азії і Латинської Америки, з крахом комуністичних режимів, то на початку 1990-х ситуація змінилася. Жінки зі східноєвропейських країн все більше стали домінувати на «ринку» торгівлі людьми, як у Західній Європі, так і в самому регіоні Центральної і Південно-східної Європи [3].

В Україні, на жаль, також актуальна проблема торгівлі людьми. Регулювати дані суспільні відносини покликана Конституція України, Закон України «Про протидію торгівлі людьми», стаття 149 Кримінального кодексу України та інші нормативно правові акти.

Кримінальний кодекс України передбачає кримінальну відповідальність за торгівлю людьми або іншу незаконну угоду щодо людини і містить ряд недоліків. Так, О. М. Гумін виділяє такі: загальна складність тексту для розуміння; некоректне формування ознак складу злочину, що розглядається (незрозуміло, чому некриміналізовано купівлю людини, що призводить до певних труднощів у правозастосовній діяльності під час кваліфікації дій злочинців); надмірна кількість цілей, що значно ускладнює можливість довести вину торговця; відсутність у нормі кваліфікуючих ознак (зокрема обману), що підвищує суспільну небезпеку злочину; Непродуманість міри покарання за діяння, описані у диспозиції ст.149 КК України; відсутність заохочувальних норм [4, с. 23–24].

Отже, для ефективної боротьби з вищезазначеним явищем необхідно провести ряд законодавчих реформ. Проте, навіть за умови комплексного реформування законодавства, на нашу думку, проблема торгівлі людьми не буде вирішена остаточно.

Безперечно, зміни в нормативно-правових актах, що регулюють зазначену сферу відносин, а, можливо і прийняття якісно нових, можуть знизити рівень злочинності та змінити сьогодишню ситуацію в кращий бік. Проте, враховуючи той факт, що торгівля людьми – явище інтернаціональне, що охоплює абсолютно всі країни світу, боротися з нею варто лише спільними зусиллями світових держав.

Для боротьби з торгівлею людьми існує ціла низка міжнародних нормативно-правових актів, але, не всі вони діють ефективно. У багатьох випадках вони фактично проголошують принципи боротьби із зазначеним явищем, проте не реалізуються на практиці. На нашу думку, для вирішення даної проблеми необхідно підвищити роль міжнародного кримінального суду [5].

Україна не є стороною Римського статуту Міжнародного кримінального суду, але підписала його 20 січня 2000 року. Крім того, 18 жовтня 2006 року Україна приєдналася до Угоди про привілеї та імунітети Міжнародного кримінального суду, згідно з положеннями якої Міжнародний кримінальний суд користується на території кожної держави-учасниці такими привілеями та імунітетами, які є необхідними для досягнення його цілей [6].

На нашу думку, світовим державам варто більше приділити уваги даній організації. Якщо всі світові держави приєднаються до МКС, то проблема торгівлі людьми, як явища інтернаціонального, може бути якщо не подолана повністю, то суттєво придушена. У разі такого перебігу подій буде створено єдине захисне поле, проблеми міжнародного «поділу» злочинців, які замішані в даних злочинах будуть подолані. Окрім того, буде неважливо, на територіях яких держав орудували работоргівці. Також варто зазначити, що в такому випадку будуть прийматися до уваги всі епізоди їх злочинної діяльності, тому що кожен епізод буде входити в єдину кримінальну справу(або в єдине кримінальне провадження).

Тому ми вважаємо, що для досягнення кращої ефективності в боротьбі з торгівлею людьми або іншими незаконними угодами щодо людини необхідно виносити дану проблему на міждержавний рівень, залучаючи до цього світове співтовариство. Вагому роль у вирішенні цього питання повинен зіграти Міжнародний кримінальний суд, проте для цього необхідно приєднання всіх держав-членів ООН до даної організації, в тому числі і України, яка поки що не ратифікувала усі нормативно-правові акти, необхідні для вступу до МКС в якості повноцінного члена-учасника.

Література

1. Загальна декларація прав людини / [Електронний ресурс]- режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015/conv
2. Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї / [Електронний ресурс]- режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_791/conv
3. Торгівля людьми / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Торгівля_людьми
4. Шляхи вдосконалення законодавства України щодо протидії торгівлі жінками / М. Г. Вербенський // Актуальні проблеми боротьби з торгівлею жінками: матеріали між нар. Наук. –практ. конф. (м. Донецьк, 12 квітня 2012 р.). – Донецьк, 2012. – С. 21–24.

5. Міжнародний кримінальний суд / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародний_кримінальний_суд

6. Фоміна К. Міжнародний кримінальний суд / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/324/%D4>

УДК 343.22 (043.2)

Однолько І. В., к.ю.н., **Смоляк Ю. С.**, магістрант
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпропетровськ, Україна

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «МАЛОЛІТНІЙ», «НЕПОВНОЛІТНІЙ», «ДИТИНА» У КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Захист прав дитини та гарантування її Конституційних прав – це обов’язок Української держави, який передбачений Основним законом держави і багатьма іншими нормативно правовими та міжнародними актами. Зокрема, це Конституція України, Кримінальний кодекс України, Кримінально-процесуальний кодекс України, Сімейний кодекс України, Закони України: «Про концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», «Про охорону дитинства», «Про попередження насильства в сім’ї», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», «Про захист суспільної моралі», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», накази, інструкції та інші нормативні-правові акти МВС України, а також Конвенція ООН про права дитини, Загальна декларація прав людини.

Зупиняючись на кримінально-правовій охороні неповнолітніх, слід зазначити, що чинний Кримінальний кодекс України містить 37 статей, які встановлюють відповідальність за злочини щодо дітей (малолітніх, неповнолітніх, новонароджених) [5; с. 53–54, 57, 58, 60–68, 76–79, 83, 141–144, 146, 148, 151–152, 155–156, 177]. Це, переважно злочини, які захищають волю, гідність, моральні та духовні засади розвитку дітей.

При призначенні кримінальної відповідальності за вчинення протиправних дій по відношенню до своєї або чужої дитини, особа яка веде кримінальне провадження повинна точно визначити вік дитини. Наприклад якщо за ч. 1 ст. 304 ККУ особа понесе відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність (у пияцтво, у заняття жебрацтвом, азартними іграми), а за ч. 2 ст. 304 КК особа понесе відповідальність, якщо вчинить ті самі дії по відношенню до малолітньої особи, а от у ст. 156 ККУ відповідальність особа нестиме за вчинення розпусних дій щодо особи, яка не досягла шістна-